

1. ΟΙ ΜΕΤΑΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΝΑΝ ΤΟΜΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΙΚΩΝ...

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ΒΙΒΛΙΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 25/12/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 24/12/2022

Σελίδα: 1

7

**Οι μεταβάσεις της Ευρώπης μέσα
από έναν τόμο αφιερωματικών
κειμένων στον Λουκά Τσούκαλη**

Τα κείμενα του τόμου μάς συνδέουν με εύστοχο τρόπο με τις στοχαστικές αναλύσεις του **Λουκά Τσοούκαλη** για τους μετασχηματισμούς της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης

ΤΟΥ **ΣΩΤΗΡΗ ΝΤΑΛΗ**

Η Ευρώπη και ο Δυτικός κόσμος μετά από μια περίοδο μεταπολεμικής ευημερίας καλούνται σήμερα μέσα από μια μεγάλη αναταραχή να επαναπροσδιορίσουν τις συνθήκες και το πλαίσιο μιας νέας διεθνούς συνεργασίας. Ειδικότερα η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται μπροστά σε μεγάλα προβλήματα που έχουν επηρεάσει τη συνοχή και τη λειτουργία της. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, η ενεργειακή κρίση, οι αναταραχές στο διεθνές εμπόριο και τις εφοδιαστικές αλυσίδες, ο πληθωρισμός που καλπάζει, η πανδημία που συνεχίζει να απειλεί τις ζωές μας και η εντεινόμενη κλιματική αλλαγή έχουν προκαλέσει μεγάλη αναταραχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ευρωπαϊκή κρίση

Αυτό το καλοκαίρι βρεθήκαμε μπροστά σε μια αλληλουχία κρίσεων με πανδημία, ξηρασία, πυρκαγιές και τον πόλεμο στην Ουκρανία. Ο γάλλος πρόεδρος **Εμανουέλ Μακρόν** μίλησε στις 24 Αυγούστου 2022 για την ανάγκη ενότητας απέναντι στο τέλος της αβηθίας, των βεβαιοτήτων και της ανεμελιάς. Πράγματι συντελούνται μεγάλες αλλαγές και ανατροπές και οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν πρέπει να υποχωρήσουν στη δημαγωγία και στις Σειρήνες του λαϊκισμού που ανθούν στις σύγχρονες δημοκρατίες. Η ΕΕ δίνει σήμερα μάχη με τον χρόνο για να εξασφαλίσει αποθέματα φυσικού αερίου και αναζητεί τρόπους να «απαντήσει» στις μειωμένες ροές από τη Ρωσία και στο ράλι των τιμών που δοκιμάζει κυβερνήσεις, επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

Επιτομή αυτής της αναταραχής που βιώνει η Ευρώπη είναι ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία. Ένας πόλεμος γεωγραφικά περιτορισμένος, όμως στην πραγματικότητα παγκόσμιος. Διεξάγεται μien στο στρατιωτικό επίπεδο, όμως στην ουσία επηρεάζει την παγκόσμια οικονομία. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι πλέον και μια άσκηση αλληλεγγύης αλλά και κοινής εξωτερικής πολιτικής και κοινής πολιτικής άμυνας. Χώρες που δεν είχαν θετική στάση απέναντι σε αυτό το κομβικό ζήτημα τώρα διέβησαν τον Ρουβίκωνα και βιώνουν κι αυτές τη γεωπολιτική ενθλίξωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό θα ενισχύσει τη συνοχή της, καθώς μετά τον ρωσο-ουκρανικό πόλεμο δεν θα είναι μόνο μια ήπια δύναμη.

Σπουδή των μετασχηματισμών

Ο συλλογικός τόμος που παρουσιάσαν φίλοι, συνάδελφοι και πρόην φοιτητές του καθηγητή **Λουκά Τσοούκαλη** έρχεται να τιμήσει με εύστοχο τρόπο το ερευνητικό του έργο και τη συνολική προσφορά του στην ευρωπαϊκή δημόσια σφαίρα, αλλά και να αναδείξει τα μεγάλα ζητήματα της δημοκρατίας και της ευημερίας, τις σημαντικότερες μεταβολές που επήλθαν στον ευρωπαϊκό σχεσητισμό δυνάμεων και την ισορροπία μεταξύ των θεσμών, όπως επίσης και τις αλλαγές που συντελέστηκαν στο παγκόσμιο σύστημα και τον ρόλο που διαδραματίζει και θα μπορούσε να διαδραματίσει η Ευρώπη σε αυτό.

Από το συλλογικό έργο δεν είναι μόνο ένα αφιέρωμα στο έργο του **Λουκά Τσοούκαλη**. Είναι και μια συλλογή εμπειριστωμένων και στοχαστικών απαντήσεων στις αναλύσεις και τα επιχειρήματα που διαμόρφωσαν τη σταδιοδρομία του. Αξίζουν συγχαρητήρια στους επιμελητές του έργου γιατί με το θέμα των μετασχηματισμών της Ευρώπης που επέλεξαν καλύπτουν ένα μεγάλο ζήτημα που απασχόλησε τον **Λουκά Τσοούκαλη**

Μια ήπειρος σε μετάβαση

Ο συλλογικός τόμος προς τιμήν του **Λουκά Τσοούκαλη** αναδεικνύει τα επίκαιρα σήμερα ζητήματα της δημοκρατίας και της ευημερίας στην Ευρώπη που αποτέλεσαν και πυρήνα της δικής του προβληματικής

στο έργο του και ταιριάζει με τη σημερινή σύνθετη εποχή που διανύουμε. Όπως σημειώνει εύστοχα στην παρουσίαση των βασικών αξόνων της προβληματικής του τόμου-αφιέρωμα, η **Χέλεν Γουάλας**, ομότιμη καθηγήτρια του ευρωπαϊκού Ινστιτούτου του Πανεπιστημίου του Σάσεξ και εκ των επιμελητών του τόμου, «η ΕΕ ουδέποτε είχε τη δυνατότητα να παραμείνει στάσιμη. Ο ένας μετασχηματισμός – σε επίπεδο συμμετοχής, πολιτικών και διακυβέρνησης – διαδεχόταν τον άλλον».

Η ευρεία θεματολογία

Στο πρώτο μέρος οι **Αντρέ Σαπίρ**, **Χαβιέρ Πρατέ Μονέ**, **Βίβιεν Σμιντ**, **Ζακ Ρούσνικ** και **Ιβ Μενί**, πραγματεύονται τη δημοκρατία και την ευημερία και φροτίζουν τα δι-

αμφισβητούμενα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά ζητήματα που περιπλέκουν την ευρωπαϊκή διαδικασία. Τα κείμενα του δεύτερου μέρους που υπογράφουν οι **Βόλφγκανγκ Βέσελες**, **Μπρίτζιτ Λάφαν**, **Μάθιου Μπέβινγκτον**, **Ανάντ Μένον** και **Γιώργος Παγουλάτος** εστιάζουν στην ετεροβαρή ολοκλήρωση και στρέφουν την προσοχή τους στην πληθώρα καταστάσεων, επιδιώξουν και συμπερόντων που επικρατούν σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο και που ορίζουν και οριοθετούν το πεδίο εφαρμογής της ολοκλήρωσης. Τέλος, στο τρίτο μέρος οι **Νέιρι Γουιντε**, **Χαν Πιζανί-Φερί**, **Νάταλι Τότσι**, **Ενρίκο Λέτα**, **Αντονι Γκάρντνερ** και **Χέρμαν Βαν Ρομπιά**, καταθέτουν σενάρια αλλαγής που τοποθετούν την ΕΕ στο ευρύτερο και πιο σύνθετο πλαίσιο του παγκόσμιου συστήματος. Εξαιρετικά χρήσιμο είναι και το χρονολόγιο που επιμελήθηκε ο αναπληρωτής καθηγητής του ΕΚΠΑ **Νίκος Κουτσαράς** και καταγράφει τις βασικές δημοσεύσεις του **Λουκά Τσοούκαλη** καθ' όλη τη διάρκεια της εξέλιξης και των κρίσεων συγκυριών που διήλθε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Αν και καλύπτει μια ευρεία θεματολογία, αυτός ο συλλογικός τόμος-αφιέρωμα δεν στερείται συνοχής και τα κείμενα μας συνδέουν με εύστοχο τρόπο με τις στοχαστικές αναλύσεις του **Λουκά Τσοούκαλη** για τους μετασχηματισμούς της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η έκδοση εμπλουτίζει την ελληνική βιβλιογραφία και συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση των μετασχηματισμών που διήλθε η Ευρώπη.

Ο κ. Σωτήρης Ντάλης είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, πρόεδρος του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών Πανεπιστημίου Αιγαίου. Από τις εκδόσεις Παπαζήση κυκλοφορεί το βιβλίο του «Η «Δύσκολη» Ευρώπη. Σε Αναζήτηση της Νέας Ευρωπαϊκής Αλληλεγγύης».

HELEN WALLACE, ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΤΣΙΑΡΑΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ (ΕΠΙΜ.)
Μετασχηματισμοί της Ευρώπης. Δοκίμια προς τιμήν του Λουκά Τσοούκαλη
 Μετάφραση Χρήστος Γεμελιόνης, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2022, σελ. 371, τιμή 26,50 ευρώ